

ВІДПОВІДЬ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
На зауваження і рекомендації, викладені у проєкті експертного висновку ГЕР
щодо акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
1341 «Фізика», за першим рівнем вищої освіти
за спеціальністю 104 «Фізика та астрономія» (справа № 1251/АС-22)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка дякує Галузевій експертній раді за виконаний аналіз акредитаційної справи і надає свої коментарі до окремих рекомендацій.

<i>Критерій</i>	<i>Проект експертного висновку ГЕР</i>	<i>Відповідь КНУТШ</i>
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В	<p>1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін</p> <p>Шляхом інтерв'ювання стейкхолдерів ОПП, експертною групою встановлено, що цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються розробниками програми та науково-педагогічним персоналом, відповідальним за її реалізацію. <i>Врахування позицій решти учасників освітнього процесу встановити не вдалося.</i> Таким чином, відповідність підкритерію підтверджено частково.</p>	<p>При створенні ОПП «Фізика» у 2019 р., яка була розрахована на стабільну роботу упродовж 5 років, думка учасників освітнього процесу звичайно ж була врахована. Це були магістри, які на той час вже закінчили освіту бакалавра в рамках тоді чинної ОП, бо саме у них була зважена думка про всю ОП, яку вони опанували. Але їх уже немає серед студентів факультету, тому такий результат цілком закономірний. Образно кажучи, пошук позитивної відповіді на це питання для ОП старшої за кілька років, на нашу думку нагадує пошук пуповини у кількарічного дитяти – її у нього точно немає. Тому, на нашу думку, і заниження рівня відповідності у цьому випадку має дещо сумнівне походження, бо шукали тих, кого там не може бути. Пропонуємо зняти зауваження</p>
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Рівень відповідності (експертна група) Рівень В Рівень відповідності (ГЕР)	<p>3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми</p> <p>Відповідність підкритерію підтверджено частково. Умови визнання результатів навчання, отриманих у інших вітчизняних та іноземних закладах освіти і наукових установах, регламентовані "Положенням про реалізацію прав на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка"</p>	<p>Університет не розуміє з яких причин у проєкті висновку ГЕР зазначено: <i>«Відповідність підкритерію підтверджено частково».</i> Фраза <i>«Експертною групою встановлено недостатню поінформованість здобувачів про можливості зарахування результатів навчання в рамках академічної мобільності, хоча доступ до відповідних матеріалів закладом забезпечено»</i> не є свідченням наявності якихось проблем чи недоліків. Ті здобувачі освіти, які проходять навчання в інших ЗВО в рамках академічної мобільності добре проінформовані про можливості зарахування результатів навчання, здобутих під час візиту і на практиці користуються цими можливостями – вони, разом із відповідальним за мобільність з факультету, формують і підписують інд.план на період мобільності, у якому чітко</p>

Критерій	Проект експертного висновку ГЕР	Відповідь КНУТШ
Рівень В	<p>(https://space.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/09/%E2%84%9617-polozhennya-pro-poryadok-realizaciyi-prava-na-akademichnu-mobilnist.pdf), «Порядком поновлення та переведення здобувачів вищої освіти (студентів, слухачів, курсантів) у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (https://vstup.knu.ua/userfiles/files/instruction.pdf, наказом ректора від 12.07.2016 року за №603-22 "Про затвердження Порядку проведення в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року" (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_atestaciya_PK_2016.jpg), а також Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (https://cutt.ly/RVofFlU). <i>Експертною групою встановлено недостатню поінформованість здобувачів про можливості зарахування результатів навчання в рамках академічної мобільності, хоча доступ до відповідних матеріалів закладом забезпечено.</i></p>	<p>визначені можливостями зарахування.</p> <p>Зауваження ЕГ заперечують, хоча і не прямо, декілька моментів, які є у Відомостях самооцінювання і які пролунали під час зустрічей з ЕГ, зокрема:</p> <p>а) велика кількість зарубіжних наукових центрів із якими співпрацюють викладачі ОПП (їх десятки у країнах західної Європи і США);</p> <p>б) шість команд бакалаврів-фізиків ОПП Фізика, які у 2020 і 2021 рр. займали третє місце у світі на престижних міжнародних олімпіадах з теоретичної фізики, де змагалися студенти із університетів, які очолюють світові рейтинги наприклад https://zn.ua/ukr/EDUCATION/ukrajinski-studenti-fiziki-stali-tretimi-na-elitnij-mizhnarodnij-olimpiadi-jak-tse-bulo.html;</p> <p>в) велика частина випускників бакалаврату (в окремі роки до 25%) поступають до магістратури високореєтингових ЗВО західної Європи і США.</p> <p>Ці фактори взаємо пов'язані. Так, співпраця із закордонними науковими центрами як правило приводить до візитів студентів фізичного факультету у ці центри, у тому числі і в рамках академічної мобільності. Багато хто із них потім поступають там в магістратуру і знаходять роботу. Це не збагачує студентську спільноту університету і факультету. При високому рівні освіти в бакалавраті, який дає ОПП Фізика це потребує обережних, виважених кроків у рекламі академічної мобільності серед студентів, оскільки в такому випадку різко зменшується набір в магістратуру і аспірантуру.</p> <p>З іншого боку, світовий рівень освіти, який надається студентам на ОПП Фізика починаючи із першого курсу, створює велику академічну різницю як при переведенні студентів з інших ЗВО України, так і тих, хто отримав неформальну освіту.</p> <p>З боку навчального закладу створені всі умови для отримання відповідної інформації. https://space.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/09/%E2%84%9617-polozhennya-pro-poryadok-realizaciyi-prava-na-akademichnu-mobilnist.pdf Відповідна інформація також розміщена на сайті факультету і щосеместру розповсюджується серед студентів у телеграм каналі.</p> <p>Студенти, які користуються відповідним правом,</p>

Критерій	Проект експертного висновку ГЕР	Відповідь КНУТШ
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою</p> <p>Рівень відповідності (експертна група)</p> <p>Рівень В</p> <p>Рівень відповідності (ГЕР)</p> <p>Рівень В</p>	<p><i>Забезпечити оновлення методичних матеріалів робочих програм освітніх компонент, зокрема, шляхом врахування результатів наукових досліджень викладачів</i></p>	<p>повністю проінформовані при створенні індивідуального плану по академічній мобільності.</p> <p>Щодо оновлення списку джерел і рекомендованої літератури, то він робиться завжди, зокрема після 2014 року і з початком війни було залишено мінімальну кількість російськомовних джерел, які видані у минулому столітті і для яких відсутні відповідні україномовні джерела. Залучення результатів наукових досліджень викладачів ОП робиться щорічно шляхом впровадження результатів у навчальний процес (зміни у лабораторних роботах, спеціальних дисциплінах і т.п.).</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p> <p>Рівень відповідності (експертна група)</p> <p>Рівень В</p> <p>Рівень відповідності (ГЕР)</p> <p>Рівень В</p>	<p>5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь</p> <p>Форми та критерії оцінювання студентів визначаються низкою регламентуючих документів («Положення про організацію освітнього процесу» (http://surl.li/hzls), «Положення про курсові та кваліфікаційні роботи (проекти)» (http://surl.li/euuz)) і детально роз'яснені у змісті робочих програм дисциплін. <i>Проте ЕГ з'ясувала, що інформування студентів про їх успішність здійснюється за зверненнями до викладача, що обмежує встановлення та прогнозування здобувачами кількісних показників їх навчання. погоджуємося також із побажанням ЕГ про доцільність запровадження динамічного розкладу занять та електронних журналів із диференційованим рівнем доступу студентів, викладачів та адміністрації. Особливо такі заходи мають ефект в сучасних нестабільних умовах організації навчального процесу. Відповідність підкритерію підтверджена</i></p>	<p>На факультеті вже діє чітка і прозора форма модульного оцінювання протягом семестру: викладачі в гугл класі висвітлюють отримані бали, надають доступ до електронних таблиць із результатами; надсилають ці дані в деканат, де їх заносять до журналів успішності, які студент може переглянути у паперовому і електронному варіанті. Під час дистанційного навчання викладач формує групу із студентами у месенджерах, де після пар обговорюються результати. При цьому дотримуються вимоги захисту персональних даних. Все це дає змогу бачити стан і передбачати проблеми. А сама ідея обійтися без викладача не зовсім зрозуміла, бо саме викладач оцінює знання студента і без його участі важко встановити, як же він оцінює знання студента. Образно кажучи, це можна порівняти із самооцінкою стану свого організму без звернення до лікарів – оманлива і навіть небезпечна практика.</p> <p>Динамічний розклад, як і будь-які інші, нерегулярні і непередбачувані події, безумовно зашкодить студентам і викладачам своєчасно готуватися до занять, а останнім – ще й проводити заплановані наукові дослідження. Образно кажучи, наявність розкладу руху автобусів, поїздів, літаків і т.п., навіть відключень електрики під час війни, до певної міри стабілізує роботу соціуму. А оскільки у навчальному процесі задіяно кілька</p>

Критерій	Проект експертного висновку ГЕР	Відповідь КНУТШ
	<p>частково.</p> <p>5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)</p> <p>Згідно Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 10– Природничі науки спеціальності 104 – Фізика та астрономія, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1075, атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи або атестаційного екзамену. В ОПП передбачено обидві форми атестації, що, загалом, формально суперечить відповідності вимогам стандарту. Обґрунтування доцільності введення обидвох форм атестації не знайдено. Вважаємо, що відповідність підкритерію підтверджена частково.</p>	<p>сотень студентів і викладачів із різних факультетів, то він не дасть переваг. Проте раптові зміни в розкладі із оперативністю мобільного зв'язку висвітлюються у месенджер-групах студентів.</p> <p>Висновок про те що наявність за ОП двох форм атестації замість однієї, передбаченої стандартом, є невідповідністю стандарту просто вражає. Змушені нагадати шановному члену ГЕР який готував проект висновку що стандарт встановлює мінімальні вимоги до програми, що ЗВО має повне право запроваджувати додаткові форми підсумкової атестації.</p> <p>У ОП у розділі форма атестації здобувачів вищої освіти зазначено, що атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та комплексного іспиту з фізики. Фізика це експериментальна наука, тому багатократні випробування підвищують точність оцінювання. Ці два випробування проводить ЕК і вони мають різні спрямування:</p> <p>1) Кваліфікаційна робота бакалавра показує інтегральну компетентність студента. Тут потрібно описати дослідження, проведені із застосуванням методів фізики та астрономії, спрямовані на розв'язання конкретного наукового завдання, викласти їх результати і зробити висновки.</p> <p>2) Комплексний іспит з фізики оцінює основні результати навчання з фізики та астрономії, визначені стандартом та освітньою програмою.</p> <p>Враховуючи все викладене, сподіваємось що в остаточному тексті висновку названої вище тези не буде, так само як не буде і висновку про частковість відповідності.</p> <p>Просимо вилучити і зауваження і рекомендацію.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p> <p>Рівень відповідності (експертна група)</p> <p>Рівень В</p>	<p>7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання</p> <p><i>Результати моніторингу ЕГ шляхом інтерв'ювання здобувачів та проведення огляду матеріально-технічної бази свідчать про необхідність оновлення окремого</i></p>	<p>Університет не розуміє з яких причин у проекті висновку ГЕР зазначено: «Відповідність підкритерію підтверджено частково».</p> <p>Окреме дещо застаріле обладнання звичайно є, і є наслідком відомого рівня фінансування освіти. Водночас наявний (і це очевидно кожному) потік нового і навіть новітнього устаткування здобутий в рамках виконання наукових проектів МОНУ, НФДУ та міжнародних грантів. Це обладнання якраз і</p>

Критерій	Проект експертного висновку ГЕР	Відповідь КНУТШ
Рівень відповідності (ГЕР) Рівень В	<p>лабораторного обладнання. Доведено на сторінці факультету переліку лабораторій та практикумів (https://phys.knu.ua/nauka/laboratoriyi, https://phys.knu.ua/navchannya/praktikum-z-fiziki) бажано додати галерею та опис лабораторного обладнання. Вважаємо, що відповідність підкритерію підтверджена частково.</p>	<p>використовується бакалаврами для виконання кваліфікаційних робіт на сучасному рівні.</p>